

Bijbelstudieconferentie 18+

Aleen op de wereld

Klacht en kracht bij Jeremia

Deelthema's:

1. God roept Jeremia tot profeet | Ds. P de Vries
2. God hoort Jeremia in zijn lijden | Dr A. van den Brink
3. God is bij Jeremia in zijn verdriet | Ds. R.W. Mulder
4. God bemoedigt Jeremia met een blij vooruitzicht | Ds. P den Ouden

Datum: D.V. 31 oktober – 3 november
Locatie: Het Zwaluwnest, Ter Aar

THEMA: 'ALLEEN OP DE WERELD'

Klacht en kracht bij Jeremia

'Alleen op de wereld' is de titel van een wereldbekend boek van Hector Malot. Het boek beschrijft hoe de vondeling Remi geen familie heeft die om hem geeft. En telkens als hij mensen ontmoet die om hem geven, moet hij weer afscheid van hen nemen. Geregeld raakt hij alles opnieuw kwijt. Zo reist hij jaren door Frankrijk, tot hij eindelijk, eindelijk zijn familie vindt en als een vorst mag leven.

Hector Malot zal hoogstwaarschijnlijk niet hebben gedacht dat 'Remi' midden in de naam 'Jeremia' staat. Hoe dan ook, beiden kennen diepe gevoelens van eenzaamheid. Het idee dat ze niet begrepen worden, niet vertrouwd, niet geliefd. Remi overkomt het doordat hij als baby te vondeling is gelegd. Jeremia ondergaat het als een profeet van God. Beiden weerspiegelen een antwoord op een cruciale vraag: 'Wat houd ik over als ik alles kwijtraak?'

Het kan ons allemaal overkomen dat we 'alles kwijtraken'. Het gaat bijvoorbeeld over ziek of depressief worden en perspectief kwijtraken, overlijdens in nabije kring meemaken en God niet kunnen begrijpen, onrecht moeten slikken zonder zicht op rechtvaardigheid, et cetera. Het kan ook zijn dat je iemand kent die veel moeilijke dingen meemaakt. Je kunt niet begrijpen hoe God omgaat met mensen om je heen, met de kerk of allerlei gebeurtenissen in de wereld. Heb je dan 'genoeg' aan de drie-enige God?

In de Stem, een uitgave van SDOK, staat in een uitgave van 2024 een verslag van twee Eritrese christinnen die beide tegelijk in dezelfde gevangenis in Eritrea hebben gezeten. Ze hebben in ontzettend hete containers gezeten en zijn daar gemarteld omwille van Christus. De ene christin vertelde dat ze voortdurend Gods aanwezigheid ervoer en daardoor in blijdschap het lijden kon ondergaan tot ze na jaren vrij werd gelaten. De andere christin vertelde dat ze zich voortdurend afvroeg waar God was en uit wanhoop uiteindelijk het formulier tekende waarmee ze vrijkwam maar ook ten diepste Christus verloochende. Het ondergaan van lijden kan dus heel verschillend ervaren worden.

Dit brengt ons bij de profeet Jeremia. Het Bijbelboek kent meer dan in de andere profetenboeken persoonlijke uitingen van Jeremia zelf, waarin hij aangeeft dat hij God niet begrijpt en het zagezegd allemaal niet meer ziet zitten. Als je nagaat wat hij allemaal moet meemaken: ongedacht en ongewild tot profeet geroepen, 'geen gehoor' en 'geen interesse' bij het verkondigen van Gods oordeel maar juist volharding in het kwaad, berusting in het idee dat het allemaal wel mee zal vallen en de wens om Jeremia de mond te snoeren. De Israëlieten willen Jeremia in een kuil laten stikken, ze verbranden zijn opgeschreven boodschappen in de kachel en

ze bedreigen hem met de dood... 'Wie zou niet wenen?'

Terwijl Jeremia ontzettend veel houdt van het volk waar hij zelf ook bij hoort, moet hij voortdurend tegen dovemansoren Gods oordeel verkondigen. Nota bene luisteren deze 'oren' wel naar valse profeten die het volk naar de mond praten. Het is niet 'verrassend', hoewel nog steeds verschrikkelijk, dat Jeremia zich eenzaam en onbegrepen voelt, hier depressief onder wordt en zijn geboortedag zelfs twee keer vervloekt.

Juist in de gedeelten in het Bijbelboek Jeremia waarin hij zich persoonlijk uitsprekt richting God komen zijn depressiviteit, radeloosheid en eenzaamheid tot uitdrukking. Dan blijkt ook dat Jeremia richting God niet tegen 'dovemansoren' spreekt. God hoort hem, ziet hem, kent hem en is erbij. God bemoedigt Jeremia persoonlijk, ook als de omstandigheden hetzelfde blijven.

Jeremia geeft dus op een diepe, existentiële, hartgrondige manier uiting aan de 'klacht'. Hij is een Bijbels voorbeeld van iemand die klaagt zonder al te snel over te gaan op de lofzang. Je zou kunnen zeggen: Jeremia hapert bij vers 2 van Psalm 42 ('Ik heb mijn tranen onder 't klagen tot mijn spijsdag en nacht') en krijgt de woorden van vers 5 ('Maar de HEER zal uitkomst geven, Hij Die 's daags Zijn gunst gebiedt') niet zomaar over zijn lippen.

Jeremia geeft woorden aan heel ingrijpende en gevoelige materie. Ongetwijfeld zijn er onder ons die zich herkennen in Jeremia, die op een of andere manier 'alleen op de wereld' zijn. Goed dat je op de conferentie bent! Ook en juist hier kunnen we 'wenen met hen die wenen' (naar Romeinen 12:15). Wat een genade dat we niet alleen christen hoeven te zijn, maar dat wij met broeders en zusters in het geloof God mogen zoeken en aanroepen. Wat een genade als we treuren, als we lijden vanwege zoveel onbegrip, onrecht, onvolmaaktheid, onwil, oneer aan God. Onze tranen zijn een belofte dat God ons nabij is.

'Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden.'

Mattheüs 5:4

Laten we met onze tranen onze toevlucht tot God nemen. Dan is ons lijden beperkt tot 'alleen op de wereld', want:

'God zal alle tranen van hun ogen afwissen; en de dood zal niet meer zijn; noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn; want de eerste dingen zijn weggegaan. En Die op den troon zat, zeide: Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.'

Openbaring 21:4-5

1

DEELTHEMA 1: 'GOD ROEPT JEREMIA TOT PROFEET' Jeremia 1:1-19

Ds. P. de Vries

God roept Jeremia tot profeet. Jeremia maakt hiertegen bezwaar vanwege zijn jonge leeftijd. God verwerpt en overstijgt echter dit bezwaar door Jeremia te be-
moedigen met de belofte van Zijn aanwezigheid, bescherming en kracht, ondanks
alle vijandschap, onwelwillendheid en lijden dat Jeremia zal meemaken. Met God
kan Jeremia en kunnen ook wij 'door sterke benden dringen' en 'over muren sprin-
gen' (Psalm 18:9 berijmd).

Gespreksvragen

1. Hoe werd iemand profeet? Hoe horen wij een profeet te zijn?
2. Wat maakte een profeet tot een getrouwe en ware profeet? Hoe kunnen wij weten of een predikant een getrouwe predikant is?
3. Waarom beloofde de HEERE dat Hij met Jeremia zou zijn? Wat heeft dit ons te zeggen?
4. Jeremia werd geroepen om uit te rukken en af te breken enerzijds en om te bouwen en te planten anderzijds. Wat betekent dit en waar zie je zowel het een als het ander in de profetieën van Jeremia?
5. Weet je wat je oudtestamentische uitdrukking 'je lendenen gordten' (Jer. 1:17) betekent? Waar kom je die uitdrukking verder in de Bijbel tegen? In welke zin moeten wij dat doen?

2 DEELTHEMA 2: 'GOD HOORT JEREMIA IN ZIJN LIJDEN' Jeremia 15:10-21

Dr. A. van den Brink

Na enkele oordeelsprofetieën aan het volk Israël komt God tot de conclusie dat Hij Zijn volk daadwerkelijk overgeeft aan het oordeel. Dit raakt Jeremia zodanig dat hij zijn geboortedag vervloekt en het 'helemaal niet meer ziet zitten'.

Het is opvallend dat Jeremia lijdt aan de smaad die hem overkomt vanwege zijn roeping tot profeet en de hardnekkigheid van het volk. Het gaat hem niet om zijn eigen welzijn of onbereikbare doelen in het leven of iets dergelijks. Gods eer en Zijn wil om Zijn volk te behouden zijn in het gedrang. Dát gaat Jeremia aan het hart.

God bemoedigt Jeremia met de belofte hem te bevrijden van zijn 'tirannen'. Die tegenstanders 'zullen wel tegen u strijden, maar u niet overmogen; want Ik ben met u, om u te behouden' (vers 20).

Gespreksvragen

1. Kun je je de klacht van vers 10 voorstellen? Ken je iemand uit je omgeving die ondraaglijk lijdt?
2. Hoe heeft de toorn van God een plaats in dit gedeelte?
3. Wie is de oorzaak van het lijden waarover Jeremia spreekt? Waar vind je dit terug in dit Bijbelgedeelte?
4. Kan lijden ook ons leven verrijken? Wat zegt Jeremia hierover?
5. Lees Johannes 15:1 en 2. Wat leer je hiervan over de rol die lijden voor een christen kan hebben?

3

DEELTHEMA 3: 'GOD IS BIJ JEREMIA IN ZIJN VERDRIET' Jeremia 20:7-18

Ds. R.W. Mulder

Jeremia is gevangengezet en is opnieuw vol van innerlijke strijd. Enerzijds is hij vol lof op God en anderzijds vervloekt hij van het ene op het andere moment opnieuw zijn geboortedag. Te midden van innerlijke strijd kan blijkbaar iemands gesteldheid plotsklaps in het tegenovergestelde veranderen.

Het is bijzonder dat Jeremia niet één keer maar nu voor de tweede keer zijn geboortedag vervloekt. Hij wenst voor de tweede keer niet meer te leven. Dit is heel ingrijpend. De HEERE heeft hem 'overreed' en Jeremia is 'overreed geworden' (vers 7). Jeremia staat geheel in dienst van de HEERE, maar alle spot die hij ontvangt als dank op de verkondiging van Gods Woord, wordt hem te veel.

Het dienen van de HEERE kan ook ons soms mentaal alles kosten. Het kan brengen tot de wens om niet langer te leven. Deze suicidale gedachten kunnen ook langdurig terugkomen.

In Jeremia 20 staat geen veroordeling van Jeremia's klacht en vervloeking van zijn geboortedag. Wel is de HEERE met Jeremia 'als een machtige Held' (vers 11). Hij gaat ook verder met Jeremia, want ook na Jeremia 20 staat Jeremia in Gods dienst. Zijn leven heeft zin en waarde voor de HEERE!

4

DEELTHEMA 4: 'GOD BEMOEDIGT JEREMIA MET EEN BLIJ VOORUITZICHT'

Jeremia 32:1-44

Ds. P. den Ouden

Dit gedeelte staat midden in het troostboek van Jeremia (hoofdstukken 30-33). Het gaat over de lossing van een akker door Jeremia die op dit moment wordt bezet door de Chaldeeën, maar weer in bezit zál komen van de Joden. Hiermee bemoedigt God Jeremia heel concreet, hoewel voor het oog niets wijst op Gods verlossing van Zijn volk.

Vervolgens brengt Jeremia in gebed naar voren Wie God voor Israël is geweest en laat God weten hoe het vervolg van de geschiedenis van Israël eruit zal zien. De Israëlieten zullen terugkeren uit hun ballingschap. Ze zullen weer voor de HEERE 'tot een volk zijn' en Hij zal voor hen 'tot een God zijn' (vers 38). God zorgt Zelf dat Zijn volk Hem weer dient. Geen ding is voor Hem te wonderlijk, de grote en geweldige God. Wat een 'blij vooruitzicht' waar God Jeremia mee streelt!

Gespreksvragen

1. Jeremia zit in de gevangenis en weet niet of hij ooit nog vrij zal komen. Toch moet hij in opdracht van de Heere een akker kopen. Dat lijkt volkomen zinloos. Maar hij gehoorzaamt. Zonder tegenspreken!
 - a) De kern/het wezen van alle zonde is: ongehoorzaamheid. Leg uit.
 - b) Waarom vinden wij het vaak moeilijk om de Heere te gehoorzamen? Noem minimaal drie redenen.
 - c) Johannes 3:36 zegt in dit verband: 'Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.' Geloof is dus: gehoorzamen. Ongeloof is: ongehoorzaamheid. Leg dat eens uit.
2. Jeremia krijgt een kostbare belofte van God (vers 15). Je zou het een belofte van genade mogen noemen.
 - a) Heb jij ook een genadebelofte van God ontvangen?
 - b) Wat betekent die belofte voor jou?
 - c) Hoe ben je met die belofte werkzaam?
3. De belofte wordt gedaan door de HEERE der heerscharen.
 - a) Wat betekent die Naam? En waarom wordt die Naam juist hier gebruikt?
 - b) Waarom leek de vervulling van die belofte zo onmogelijk?
 - c) Waarom kan ook in ons eigen leven de vervulling van Gods genadebelofte ook zo onmogelijk lijken?
 - d) Waar brengt jou dat?

4. Jeremia moet de verkoopacte opbergen in een kruik, om zo voor lange tijd bewaard te worden (vers 14). Het duurt dus wel even voordat Gods belofte in vervulling gaat. In de Bijbel gaat dat bijna altijd zo. Waarom? Noem drie redenen.
5. Je zou die akker een sacrament kunnen noemen.
 - a) Kun je dat uitleggen? Misschien kunnen HC vraag en antwoord 66 en NGB artikel 33 je helpen.
 - b) Jij hebt ook een sacrament ontvangen: de Doop. Speelt de Doop in jouw leven een rol? Waarom wel/niet?
 - c) Het Avondmaal is ook een sacrament. Hoe sta jij daar tegenover?